

1. Głoski i litery

Głoski – najmniejszy dźwięk mowy, który możemy usłyszeć i wymówić; niektóre głoski zapisujemy za pomocą dwóch lub więcej liter

Litera – graficzny znak głoski (napisany lub wydrukowany)

Alfabet (zbiór liter) języka polskiego: a ą b c ć d e ę f g h i j k l ł m n ń o ó p r s ś t u w y z ź ż

Głoski:

Samogłoski: a, ą, e, ę, i, o, u (ó), y

Spółgłoski: b, c, cz, ć, d, dz, dź, dż, f, g, h (ch), j, k, l, ł, m, n, ń, p, r, s, sz, ś, t, w, z, ź, ż (rz)

balon – 5 liter

[b] [a] [l] [o] [n] – 5 głosek

grzyb – 5 liter

[g] [rz] [y] [b] – 5 głosek

szczotka – 8 liter

[sz] [cz] [o] [t] [k] [a] – 6 głosek

1 głoska = 2 litery (dwuznaki): sz, rz, cz, dż, dź, dz, ch,

1 głoska – 2 różne sposoby zapisu (głoska brzmi tak samo, ale w różnych wyrazach różnie ją zapisujemy)

U – ó / u – róża / but

Ż – ż / rz – róża / żółw / orzech / orzeł

h – h/ch – orzech / hamak / herbata

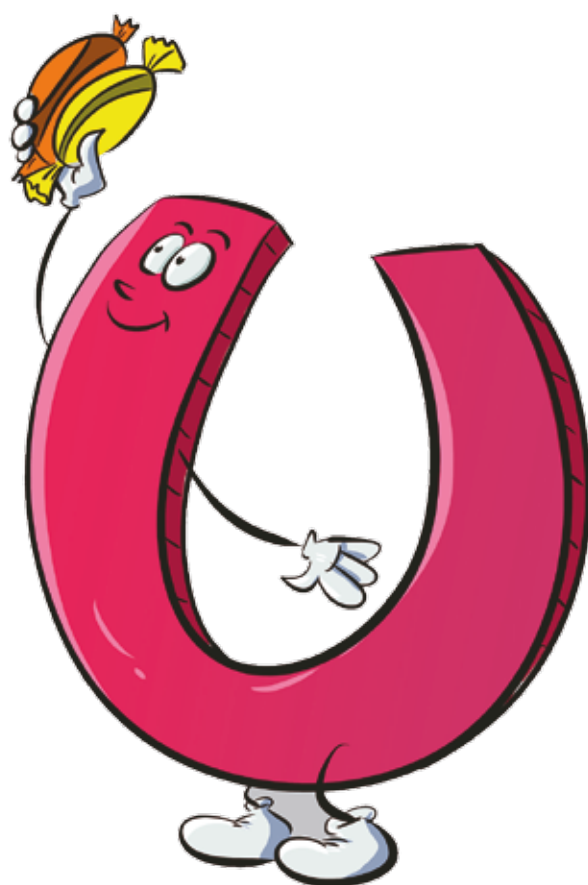
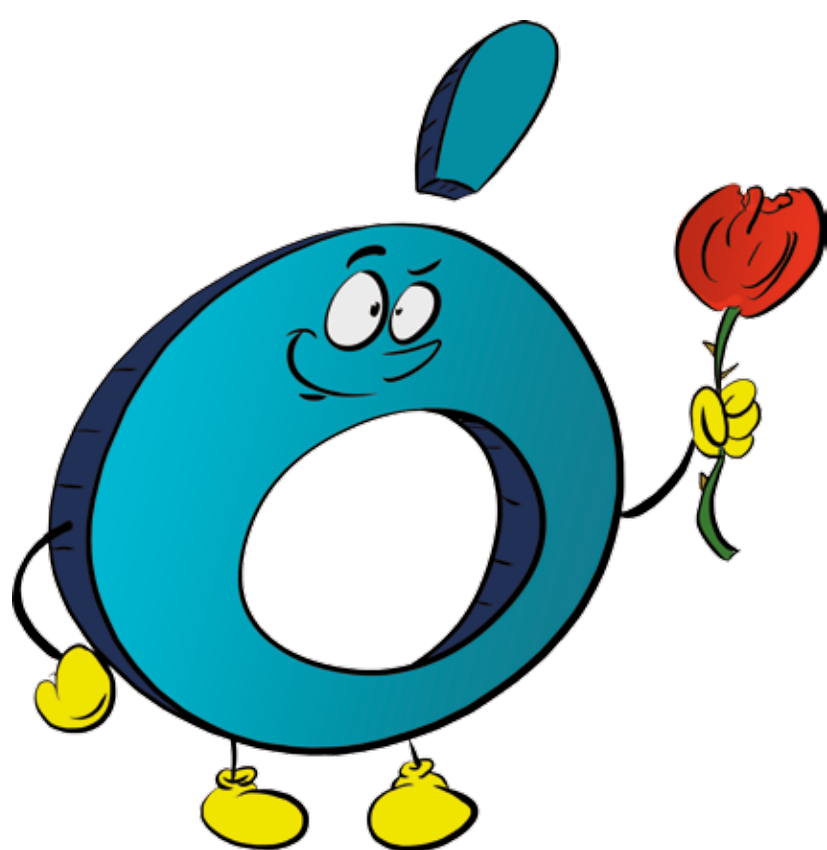
Litera „i”:

– przed samogłoskami **a, e, o, u** pełni **tylko** funkcję **zmiękczenia (nie tworzy sylaby)**, np. Ka-sia – 5 liter, ale [k][a][ś][a] – 4 głoski („si” brzmi tak samo jak [ś] w wyrazie ślimak), biały [bi][a][ł][y]

– na początku wyrazu jest **tylko samogłoską**, np. indyk [i][n][d][y][k]

– może być znakiem **zmiękczenia i samogłoski [i]**, np. zima ([ż][i][m][a]), miś [mi][i][ś], lis [li][i][s], niski ([ń][i][s][ki][i]), pani ([p][a][ń][i])

2. Pisownia „u” i „ó”

„ó”

1. „ó” piszemy wtedy, gdy:
 - a) wymienia się na „o”, „a” lub „e”, np. samochód – samochody, pokój – pokoje, siódemka – siedem, wrócić – wracać (Marysia wczoraj wróciła z wakacji / Marysia jutro wraca z wakacji).
 - b) w zakończeniach wyrazów –ów (także w D. lm.), -ówka, (rzadko-ówna), np. rów, (nie ma czego?) rowerów, Kraków, żarówka, lodówka
2. W języku polskim istnieje grupa wyrazów, w których piszemy „ó”, mimo że nie wymienia się ono na „o” ani „e”. Najczęściej używane z nich to: córka, góra, król, królik, krótki, który, ogórek, ołówek, pióro, półka, równy, róża, różowy, różny, skóra, wiewiórka, wróbel, wróżka, żółty, żółw

„u”

1. „u” piszemy na początku wyrazu (wyjątek: ósemka)
2. Zawsze na końcu wyrazów, np. *Idę do domu*
3. W zakończeniach czasowników, - ują, np. dzieci malują obrazek; - uje – chłopiec rysuje samochód, -ujemy - Dziś gotujemy zupę
4. W zakończeniach wyrazów takich jak: (zob. także plakat **Słowotwórstwo**)
 - a) -ula, np. cebula, koszula, kula
 - b) -unek, np. rachunek, podarunek, kierunek, opatrunek
 - c) -unia, np. babunia, córunia
 - d) -usia, mamusia, wnusia
 - e) -utki, np. malutki, mięciutki

3: Pisownia „ż” i „rz”

„rz”

1. Wymienia się na „r”, np. morze – morski (woda morska), skórzany (pasek) – skóra, rower – rowerzysta, starzec – stary, tancerz - tancerka
2. Po spółgłoskach np. b, p, d, t, g, k, ch, j, w (łatwiej je zapamiętać w postaci zdania, w którym każdy wyraz zaczyna się od tych spółgłosek, np. biały powszechny dom towarowy, gdzie każdy chce jeździć winą), brzeg, przystanek, drzewo, trzy, grzyb, krzak, chrzan, wrzesień
3. W zakończeniach wyrazów –arz, -erz, -mistrz, lekarz, marynarz, korytarz, twarz, tancerz, kołnierz, talerz, zegarmistrz,
4. Wyrazy, które trzeba zapamiętać: burza, narzędzia, orzech, orzeł, rzeka, rzodkiewka, rzucać, uderzyć, warzywa, zwierzęta

„ż”

1. Wymienia się na „g”, „h”, „dz”, „s”, „z”, „ż (zi)”, np. czekaliśmy dłużej niż wy (choć wy czekaliście też długo); odważny – odwaga, dróżka – droga, Wróbel siedzi wysoko, ale wrona siedzi wyżej (nisko-niżej). Tata wozi do szkoły Krzysia, a ja wożę Marysię.
2. W sylabach ża, żo, żu, ży: żagiel, żaglówka, żaba, żarówka, żołnierz, żona, żubr, żuk, żurek, życie, życzenia, żyrafa; Wyjątki: rzadko, rzucać, rzodkiewka, Rzym (Rzadko rzucał rzodkiewką w Rzymie).

4: Pisownia „h” i „ch”

„ch”

1. Gdy wymienia się na s, sz, ś, np. ucho – uszy, suchy – suszyć / susza (suszarka), leniuch – leniuszek, groch – groszek, paluch – paluszek, piach – piasek, uśmiech
2. Na końcu wyrazów, np. dach, karaluch, strach, lekcjach (np. Co robicie po długich lekcjach?), groch, śpioch, duch,
3. Przed spółgłoskami, np. chmura, chleb, pochwała
4. Po spółgłosce s-, np. schody, schować (Gdzie schowałaś moje buty?)
5. Wyrazy, które należy zapamiętać: chata, choinka, choroba, chór, chusteczka,

„h”

1. Często piszemy na początku wyrazów, które dawno temu pożyczaliśmy z innych języków i które zaczynają się do hiper-, hipno-, hydro- i hipo-, np. hipopotam, hipermarket
2. Gdy wymienia się na g, z, ż, np. drużyna – drużyna,
3. Większość wyrazów z „h” trzeba zapamiętać, najczęstsze z nich to: bohater, herbata, herbatniki, hak, hamulec, handel, hałas, huk, hamak, huśtawka, hasło, humor, hamburger, historia, hotel, harcerz, nazwy państw: np. Hiszpania, Holandia

5: Jak tworzymy wyrazy? Różne sposoby

Od tych wyrazów, które znamy, możemy utworzyć nowe wyrazy i w ten prosty sposób poszerzyć nasze słownictwo. Do tworzenia nowych wyrazów służą nam takie części, które nazywamy:

- przedrostkami, jeśli dodajemy je przed wyrazem,
- przyrostkami, jeśli dodajemy je po wyrazie,

Wyrazy, które mają pewną część wspólną, ale różne przyrostki i przedrostki, nazywamy **rodzi-
ną wyrazów**, np.

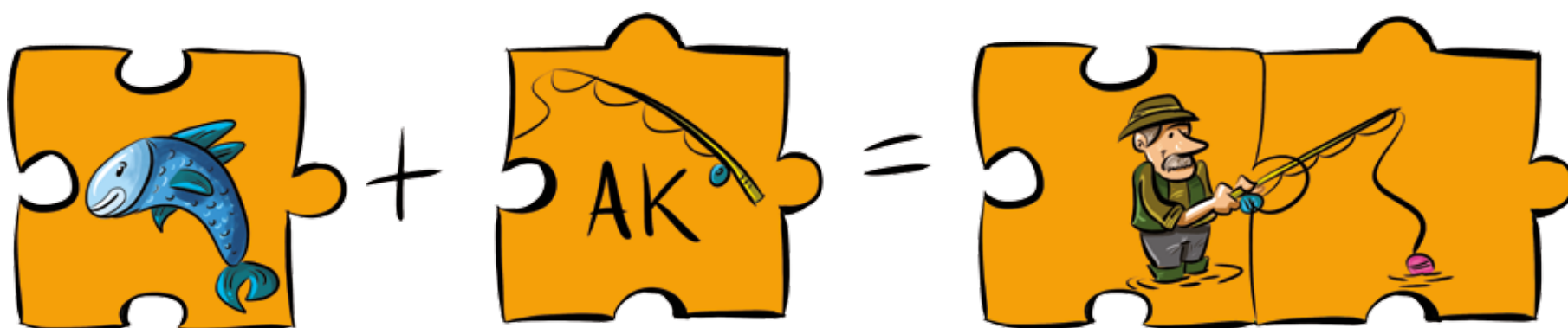
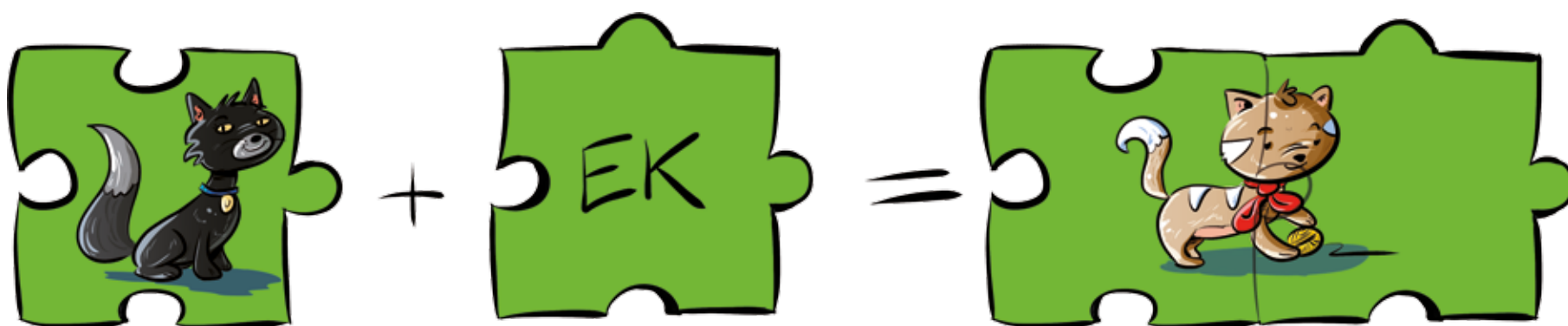
Dom – dom-ek (mały dom)/dom-owy (taki, który jest w domu) /dom-ow-nik (ktoś, kto mieszka razem z nami w domu)

kuch-nia, kuch-en-ny, kuch-arz, kuch-arka, kuch-ar-ski

Jeśli znamy jakiś prosty czasownik, możemy utworzyć kilka innych. Wystarczy, że dodamy odpowiedni przedrostek, np.

jechać – **po**jechać (jechać dokądś – Pojechaliśmy w lipcu na wakacje), **wy**jechać (jechać skądś- np. Wyjechaliśmy z domu wcześniej rano), **ob**jechać (jechać dookoła – Objechaliśmy cały Nowy Jork), **z**jechać (jechać z góry, np. Zjechaliśmy z V piętra windą), **w**jechać (jechać na w górę – Wjechaliśmy na V piętro windą).

6. Jak tworzymy wyrazy? Poznaj polskie przyrostki

Jeśli chcemy powiedzieć, że coś jest małe, możemy dodać przyrostek –ek, np. mały dom to domek, mały kot to kotek albo –ka, np. lampa – lampka, małpa – małpka, głowa - główka

Jeśli chcemy powiedzieć, że coś jest duże (i często też niefajne), dodajemy –isko, np. dom – domisko, kot – kocisko,

Jeżeli chcemy od czasownika albo rzeczownika utworzyć nazwę osoby, która coś robi, to do rzeczownika lub czasownika dodajemy np. –arz, -acz albo –ak, np, ktoś, kto biega, to biegacz, ktoś, kto pracuje w aptece, to aptekarz, malarz, lekarz, ktoś, kto łowi ryby, to rybak (pływa – pływak).

Jeśli chcemy powiedzieć, że osoba, która coś robi, jest kobietą, możemy dodać –ka, np. biegacz – biegaczka, malarz – malarka, lekarz – lekarka, nauczyciel – nauczycielka, aktor – aktorka.

Nazwy miejsc np. kwiat – kwiaciarnia, druk – drukarnia, prać – pralnia, kawa – kawiarnia,

Możemy też w łatwy sposób tworzyć przymiotniki od rzeczowników. Dodajemy wtedy np. przyrostek –owy: dom – domowy, kakao – kakaowy, kolor – kolorowy,

-ny, szkoła – szkolny (szkolny autobus to autobus, którym jedziemy do szkoły, wełna – wełniany (np. wełniany sweter to sweter z wełny)

7. Części mowy

Części mowy odmienne i nieodmienne

Części mowy odmienne:

Rzeczownik – kto? co? Np. nauczyciel, kot, stół, szafa, okno, dziecko

czasownik – co robi? Co się z nim dzieje? Np. biega, czyta, śpi, je, leży, bawi się (np. pies albo chłopiec)

przymiotnik – jaki? czerwony, duży, ciepły (np. sweter), drewniany (np. stół), miły, mądry (pies, przyjaciel)

liczebnik – ile? pięć kotów, dwoje dzieci, pierwszy chłopiec, kilka jabłek, wiele samochodów

zaimek: przymiotny, np. czyj – mój, twój, nasz (np. samochód), który? ten, tamten (dom)

rzeczowny, np. ja, ty, on, my, wy, ktoś, coś, nikt, nic

liczebny, np. tyle, ile

Części mowy nieodmienne:

przysłówek, np. jak? szybko, wysoko (np. Biega szybko, skacze wysoko), gdzie? blisko, daleko (Marysia mieszka blisko szkoły, ale Kasia mieszka daleko od szkoły), kiedy? Jutro, późno, wcześnie (chodzimy spać późno, ale wstajemy wcześnie)

spójnik, np. i, ale, bo, jeśli, np. Lubię jeść jabłka i pić sok jabłkowy. Jeśli będzie ładna pogoda, pójdziemy na spacer

przyimek, np. na, przed, za, pod, nad, obok, np. Samochód stoi na parkingu / przed domem / za domem, obok domu. Lampa wisi nad stołem, a kot leży pod stołem.

wykrzyknik, Ojej! Hop! Bęc

partykuła, np. czy – Czy możesz mi podać ołówek?

nie – Nie chcę jeść.

Niech – np. Niech Jaś posprząta swój pokój.

Chyba – np. Kasia chyba pojedzie na wakacje

8. Rzeczowniki

Rzeczownik – nazywa osoby (np. mama, kolega), zwierzęta (np. kot, mysz), rośliny (drzewo), rzeczy (stół, okno, szafa), zjawiska (burza, deszcz).

Męski nieżywotny – ten (np. dom, prezent)	Męski żywotny - ten (np. kot, pies)	Męski osobowy - ten (np. chłopiec, nauczyciel)	Żeński – ta np. dziewczynka, piłka	Nijaki – to, np. drzewo, okno, dziecko
Rzeczowniki, które mają rodzaj męski żywotny, są najczęściej nazwami rzeczy, miejsc, zjawisk, roślin, łączą się z zaimkiem ten	Rzeczowniki męskożywotne to najczęściej nazwy zwierząt, łączą się z zaimkiem ten	Rzeczowniki męskoosobowe to nazwy osób łączące się z zaimkiem ten	Rzeczowniki rodzaju żeńskiego łączą się z zaimkiem ta, mogą nazywać zarówno osoby, zwierzęta, rośliny, jak i rzeczy, zjawiska	Rzeczowniki rodzaju nijakiego łączą się z zaimkiem to, mogą nazywać młode osoby i zwierzęta, a także rzeczy, zjawiska, miejsca
np. dom, komputer, las, ogórek, pomidor, samochód, deszcz, śnieg, wyjazd, dowcip / żart	Kot, Pies, Tygrys, Lew, Wróbel, Ptak, Wąż, Karaluch, koń, chomik	Nauczyciel, Uczeń, Brat, Wnuk, syn, ojciec, Chłopiec, Malarz, Pływak, Starzec	Nauczycielka, Dziewczynka, Matka, Siostra, Szafa, torebka, burza, żaba, marchewka, róża	Dziecko, Jajko, Światło, Drzewo, Boisko, miejsce, okno, krzesło, szczęście, zdrowie

Liczba pojedyncza

Przypadek	Pytania	Pytanie pomocnicze		Rodzaj męski nieżywotny	Rodzaj męski osobowy	Rodzaj męski żywotny	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki
Mianownik	Kto? Co?	Kto to jest? Co to jest?	To jest...	dom	nauczyciel	kot	szafa, nauczycielka	Dziecko, okno
Dopełniacz	Kogo? Czego?	Kogo lub czego nie ma?	np. Nie ma	Domu	Nauczyciela	kota	Szafy, nauczycielki	Dziecka, okna
Celownik	Komu? Czemu?	Komu lub czemu się przyglądam?	Przyglądam się	Domowi	Nauczycielowi	Kotu	Szafie, nauczycielce	Dziecku, oknu
Biernik	Kogo? Co?	Kogo lub co widzę?	Widzę	Dom	Nauczyciela	Kota	Szafę, nauczycielkę	Dziecko, okno
Narzędnik	Kim? Czym?	Kim lub czym się cieszę? (Kim jestem? Czym się cieszę?)	Cieszę się	Domem	nauczycielem	Kotem	Szafą, nauczycielką	Dzieckiem, oknem
Miejscownik	O kim? O czym?	O kim lub o czym rozmawiamy?	Rozmawiamy o	domu	nauczycielu	kocie	szafie, nauczycielce	Dziecku, oknie
Narzędnik	Z kim? Z czym?	Z kim lub z czym mam problem?	Mam problem z	Domem	Nauczycielem	Kotem	Szafą, nauczycielką	Dzieckiem, oknem
Wołacz	O!	O!			Nauczycielu!	Kocie!	Nauczycielko?	Dziecko!

Liczba mnoga

Przypadek	Pytania	Pytanie pomocnicze		Rodzaj męski nieżywotny	Rodzaj męski osobowy	Rodzaj męski żywotny	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki
Mianownik	Kto? Co?	Kto to jest? Co to jest?	To są...	domy	nauczyciele	Koty	szafy, nauczycielki	Dzieci, okna
Dopełniacz	Kogo? Czego?	Kogo lub czego nie ma?	np. <i>Nie ma</i>	<i>Domów</i>	<i>Nauczycieli</i>	<i>Kotów</i>	<i>Szaf, nauczycielek</i>	<i>Dzieci, okien</i>
Celownik	Komu? Czemu?	Komu lub czemu się przyglądam?	Przyglądam się	Domom	Nauczycielom	Kotom	Szafom, nauczycielkom	Dzieciom, oknom
Biernik	Kogo? Co?	Kogo lub co widzę?	Widzę	Domy	Nauczycieli	Koty	Szafy, nauczycielki	Dzieci, okna
Narzędnik	Kim? Czym?	Kim lub czym się cieszę? (Kim jestem? Czym się cieszę?)	Cieszę się	Domami	Nauczycielam	Kotami	Szafami, nauczycielkami	Dziećmi, oknami
Miejscownik	O kim? O czym?	O kim lub o czym rozmawiamy?	Rozmawiamy o	Domach	nauczycielach	kotach	Szafach, nauczycielach	Dzieciach, oknach
Wołacz	O!	O!			Nauczyciele!	Koty!	Nauczycielki!	Dzieci!

9. Czasowniki niedokonane

Czasownik nazywa różne czynności i stany, np. biegać, skakać, jeść, pić, spać, myśleć.

Kot bawi się piłką, dziewczynka daje chłopcu prezent

[illegible]

	CZAS PRZE- SZŁY								
	r. męsko-osobo- wy	r. nie- nie- mę- sko -o- so- bo- wy	nie od-	r. mę- sko -o- so- bo- wy	r. niemęsko -osobowy				
1. osoba: (my)	kupowaliśmy	ku- po- wa- ły- śmy	ku- pu- je- my	bę-	będziemy kupowały				
				bę-					
2. osoba: (wy)	kupowaliście	ku- po- wa- ły- ście	ku- pu- je- cie	bę-	będziecie kupowały				
				bę-					
3. oso- ba: (oni one)	kupowali	ku- po- wa- ły	ku- pu- ją		będą kupo- wały				

CZASOWNIK NIEDOKO- NANY: KU- POWAĆ TRYB ROZ- KAZUJĄCY			
Liczba poje- dyncza	Liczba mnoga		
1. osoba: (ja)	-----	1. osoba: (my)	kupujmy
2. osoba: (ty)	Kupuj	2. osoba: (wy)	kupujcie
3. osoba: (on, ona, ono)	----- (niech kupuje)	3. osoba: (oni, one)	----- (niech kupują)

CZA-SOW-NIK NIE-DOKO-NANY: KUPO-WAĆ						
TRYB PRZY-PUSZ-CZAJĄ-CY						
liczba poje-dyncza	liczba mnoga					
osoba	r. męski	r. żeński	r. nija-ki	osoba	r. męsko-osobowy	r. niemęsko-osobowy
1. oso-ba: (ja)	kupo-wałbym	kupowa-łabym	---	1. oso-ba: (my)	kupowali-byśmy	kupowały-byśmy
2. oso-ba: (ty)	kupo-wałbyś	kupowa-łabyś	-----	2. oso-ba: (wy)	kupowali-byście	kupowały-byście
3. oso-ba: (on, ona, ono)	kupo-wałby	kupowa-łaby	kupo-wałoby	3. oso-ba: (oni, one)	kupowali-by	kupowały-by

CZASOWNIK NIEDOKO-NANY: KUPO-WAĆ	
FORMY NIE-OSOBOWE	
bezokolicznik	kupować
formy zakoń-czone na -no, -to, -ło	kupowano / ku-powano by

imiesłów przy- miotnikowy czynny	kupujący /ku- pująca / kupu- jące
imiesłów przy- miotnikowy bierny	kupowany / ku- powana / kupo- wane
imiesłów przy- słówkowy współczesny	kupując
imiesłów przy- słówkowy uprzedni	-----

Plakat 10: Czasownik dokonane

Kot wchodzi na drzewo; chłopiec dostał i rozpakował prezent od dziewczynki

Czasownik nazywa różne czynności i stany, np. zjeść, wypić, wyspać się, zachorować.

CZA- SOW- NIK DOKO- NANY: KUPiĆ					
TRYB ORZE- KAJĄCY					
	CZAS PRZE- SZŁY				
	liczba pojedyn- cza				
	r. męski		r.		nie odmienia się przez rodzaje
1. osoba: (ja)	kupiłem				kupię
2. osoba: (ty)	kupiłeś				kupisz
3. osoba: (on, ona, ono)	kupił				kupi

	liczba mnoga				
	CZAS PRZE- SZŁY				
	r. męsko -osobo- wy				
1. osoba: (my)	kupili- śmy				
2. osoba: (wy)	kupiliście				
3. oso- ba: (oni one)	kupili				

CZASOWNIK DOKONANY: KUPIĆ TRYB ROZ- KAZUJĄCY			
Liczba poje- dyncza	Liczba mnoga		
1. osoba: (ja)	-----	1. osoba: (my)	kupmy
2. osoba: (ty)	Kup	2. osoba: (wy)	kupcie
3. osoba: (on, ona, ono)	----- (niech kupi)	3. osoba: (oni, one)	----- (niech kupią)

CZASOW- NIK DO- KONANY: KUPIĆ						
TRYB PRZY- PUSZCZA- JĄCY						
liczba poje- dyncza	liczba mno- ga					
osoba	r. mę- ski	r. żeń- ski	r. ni- jaki	osoba	r. męsko -osobowy	r. niemęsko -osobowy

1. osoba: (ja)	kupił- bym	kupi- łabym	---	1. osoba: (my)	kupiliby- śmy	kupiłyby- śmy
2. osoba: (ty)	kupił- byś	kupi- łabyś	-----	2. osoba: (wy)	kupiliby- ście	kupiłybyście
3. osoba: (on, ona, ono)	kupił- by	kupi- łaby	kupi- łoby	3. osoba: (oni, one)	kupiliby	kupiłyby

CZASOWNIK DOKONANY: KUPIĆ	
FORMY NIE- OSOBOWE	
bezokolicznik	kupić
formy zakoń- czone na -no, -to, -ło	kupiono / ku- piono by
imiesłów przy- miotnikowy czynny	-----
imiesłów przy- miotnikowy bierny	kupiony / ku- piona / kupione
imiesłów przy- słówkowy współczesny	-----
imiesłów przy- słówkowy uprzedni	kupiwszy

Plakat 11: Przymiotniki

Klonujemy chłopca z powyższych obrazków i rysujemy go w dwóch wariantach, np. proste włosy i kręcone włosy, różny kolor włosów – jeden jasne, drugi ciemne, jeden ma koszulkę czerwoną, drugi zieloną, spodnie w różnych kolorach i jeden ma długi rękaw, a drugi krótki, jeden uśmiechnięty, drugi smutny

Dwa nieduże rysunki, różniące się pięcioma szczegółami (dowolne – może Pan coś gotowego sklonować i nanieść kilka różnic): zadanie typu znajdź różnice – 5 elementów – przymiotniki, np. duży – mały, wysoki – niski, krótki - długi, różne kolory. Coś w rodzaju tych, które znalazłam na fotolii (poniżej), tylko różnice muszą dotyczyć przymiotników:

Przymiotnik oznacza cechy osób, zwierząt i przedmiotów, np. jakie coś jest duże, jaki ma kształt, kolor (duży, mały, okrągły, czerwony).

LICZBA POJEDYNCZA

Przypa- dek	Rodzaj męskooso- bowy	Rodzaj męskoży- wotny	Rodzaj męskonie- żywotny	Rodzaj żeński	Rodzja nijaki
Mia- ownik	mały (chło- piec)	mały (ty- grys)	mały (stół)	mała (piłka)	małe (okno)
Dopeł- niacz	małego (chłopca)	małego (ty- grysa)	małego (stołu)	małej (piłki)	małego (okna)
Celow- nik	małemu (chłopcu)	małemu (tygrysowi)	małemu (stołowi)	małej (piłce)	małemu (oknu)
Biernik	małego (chłopca)	małego (ty- grysa)	mały (stłół)	małą (piłkę)	małe (okno)
Narzęd- nik	małym (chłopcem)	małym (ty- grysem)	małym (stołem)	małą (piłką)	małym
Miej- scownik	małym (chłopcu)	małym (ty- grysie)	małym (stole)	małej (piłce)	małym (oknie)
Wołacz	mały (chłopcu)!	mały (ty- grysie)!	mały (stół)!	mała (piłko)!	małe (okno)!

LICZBA MNOGA

Przypa- dek	Rodzaj męskooso- bowy	Rodzaj niemęsko- osobowy			
Mia- ownik	mal (chłopcy)	małe (ty- grysy)	małe (sto- ły)	małe (piłki)	małe (okna)
Dopeł- niacz	małych (chłopców)	małych (ty- grysów)	małych (stołów)	małych (piłek)	małych (okien)
Celow- nik	małym (chłopcom)	małym (ty- grysom)	małym (stołom)	małym (piłkom)	małym
Biernik	małych (chłopców)	małe (ty- grysy)	małe (sto- ły)	małe (piłki)	małe (okna)
Narzęd- nik	małymi (chłopca- mi)	małymi (tygrysami)	małymi (stołami)	małymi (piłka- mi)	małymi (okna- mi)
Miej- scownik	małych (chłop- cach)	małych (ty- grysach)	małych (stołach)	małych (pił- kach)	małych
Wołacz	mal (chłopcy)!	małe (ty- grysy)!	małe (sto- ły)!	małe (piłki)!	małe (okna)!

STOPNIOWANIE

Stopień równy	Stopień wyż- szy	Stopień naj- wyższy
biały	bielszy	najbielszy
Zimny	zimniejszy	najzimniejszy
mocny	mocniejszy	najmocniejszy
Mądry	mądrzejszy	najmądrzejszy

Nieregularne

Stopień równy	Stopień wyż- szy	Stopień naj- wyższy
duży	Większy	największy
mały	Mniejszy	najmniejszy
dobry	Lepszy	najlepszy
zły	gorszy	najgorszy

Plakat 12: Liczebnik

Rysujemy koty na podium: na pierwszym miejscu 1. kot, na drugim dwa koty, na trzecim trzy.

Liczebnik – oznacza liczbę, ilość lub kolejność. Odpowiada na pytania: ile? który z kolei?

Liczebniki główne	jeden, trzy, dwadzieścia dwa, pięćdziesiąt, sto, tysiąc...
Liczebniki porządkowe	pierwszy, drugi, trzeci, dwunasty, setny...
Liczebniki ułamkowe	jedna druga, pół, dwie trzecie...
Liczebniki zbiorowe	dwoje, troje, sześcioro...
Liczebniki nieokreślone	kilka, trochę, dużo...

DWA

Przypadek	Rodzaj męskoosobowy	Rodzaj niemęskoosobowy	Rodzaj		
Mianownik	dwaj (chłopcy)	dwa (tygrysy)	dwie (piłki)	dwa (stoły)	dwa
Dopełniacz	dwóch (chłopców)	dwóch (tygrysów)			
Celownik	dwóm / dwom (chłopcóm)	dwóm / dwom (tygrysóm)	dwóm / dwom (piłkom)	dwóm / dwom (stołóm)	dwóm / dwom
Biernik	dwóch (chłopców)	dwa (tygrysy)	dwie (piłki)	dwa (stoły)	dwa
Narzędnik	dwoma (chłopcami)	dwoma (tygrysami)	dwie- ma (piłkami)	dwo- ma (stołami)	dwo- ma
Miejscownik	dwóch (chłopcach)	dwóch (tygrysach)			

TRZY, CZTERY

Przy- padek	Rodzaj męsko- osobowy	Rodzaj niemęsko- osobowy			
Mia- now- nik	trzej, czte- rej (chłop- cy)	trzy, cztery (tygrysy)	trzy, czte- ry (stoły)	trzy, czte- ry (piłki)	trzy, czte- ry (okna)
Dopeł- niacz	trzech, czterech (chłop- ców)	trzech, czterech (tygrysów)	trzech, czterech (stołów)	trzech, czterech (piłek)	trzech, czterech (okien)
Celow- nik	trzem, czterem (chłop- com)	trzem, czterem (tygrysom)	trzem, czterem (stołom)	trzem, czterem (piłkom)	trzem, czterem (oknom)
Bier- nik	trzech, czterech (chłop- ców)	trzy, cztery (tygrysy)	trzy, czte- ry (stoły)	trzy, czte- ry (piłki)	trzy, czte- ry (okna)
Na- rzęd- nik	trzema, czterema (chłopca- mi)	trzema, czterema (tygrysami)	trzema, czterema (stołami)	trzema, czterema (piłkami)	trzema, czterema (oknami)
Miej- scow- nik	trzech, czterech (chłop- cach)	trzech, czterech (tygrysach)	trzech, czterech (stołach)	trzech, czterech (piłkach)	trzech, czterech (oknach)

PIĘĆ, SZEŚĆ...

Przy- padek	Rodzaj męsko- osobowy	Rodzaj niemęsko- osobowy			
Mia- now- nik	pięciu, sześciu (chłop- ców)	pięć, sześć (tygrysów)	pięć, sześć (stołów)	pięć, sześć (piłek)	pięć, sześć (okien)
Dopeł- niacz	pięciu, sześciu (chłop- ców)	pięciu, sze- ściu (tygry- sów)	pięciu, sześciu (stołów)	pięciu, sześciu (piłek)	pięciu, sześciu (okien)
Celow- nik	pięciu, sześciu (chłop- com)	pięciu, sze- ściu (tygry- som)	pięciu, sześciu (stołom)	pięciu, sześciu (piłkom)	pięciu, sześciu (oknom)

Bier- nik	pięciu, sześciu (chłop- ców)	pięć, sześć (tygrysów)	pięć, sześć (stołów)	pięć, sześć (piłek)	pięć, sześć (okien)
Na- rząd- nik	pięcioma, sześcioma (chłopca- mi)	pięcioma, sześcioma (tygrysami)	pięcioma, sześcio- ma (sto- łami)	pięcioma, sześcioma (piłkami)	pięcioma, sześcioma (oknami)
Miej- scow- nik	pięciu, sześciu (chłop- cach)	pięciu, sze- ściu (tygry- sach)	pięciu, sześciu (stołach)	pięciu, sześciu (piłkach)	pięciu, sześciu (oknach)

Przypa- dek	Liczebniki zbiorowe
Mianow- nik	troje, pięcioro (dzieci, drzwi)
Dopeł- niacz	trojga, pięciorga (dzieci, drzwi)
Celow- nik	trojgu, pięciorgu (dzie- ciom, drzwiom)
Biernik	troje, pięcioro (dzieci, drzwi)
Narzęd- nik	trojgiem, pięciorgiem (dzieci, drzwi)
Miej- scownik	trojgu, pięciorgu (dzie- ciach, drzwiach)

Plakat 13: Zaimki

Rysujemy scenkę z wypowiedziami w chmurkach: Dziewczynka i chłopiec stoją naprzeciwko siebie, między nimi leży prezent z podartym opakowaniem (wygląda na zepsuty), na drugim planie gdzieś tam jest wystraszony kot. Dziewczynka mówi do chłopca (w chmurce): To ty?. Chłopiec odpowiada: To nie ja, to on! (pokazuje palcem na kota)

Zaimki rzeczowne – występują w funkcji rzeczownika i odpowiadają na pytania: kto? co? ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one, kto, co, ktoś, coś, nikt, nic
Zaimki przymiotne – występują w funkcji przymiotnika i odpowiadają na pytania: jaki? jaka? jakie? który? która? które? czyj? czyja? czyje? mój, swój, twój, czyj, nasz, wasz, taki, jaki, który, ten, tamten, inny, ta, te, ci
Zaimki liczebne – występują w funkcji liczebnika i odpowiadają na pytania: ile? który z kolei? ile, tyle

Ze względu na znaczenie zaimki dzielimy na:

Osobowe	ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one
Dzierżaw- cze	mój, twój, nasz, wasz, jego
Wskazują- ce	ten, ta, to, tu, tam
Pytające	kto? co? jaki? który? jak? gdzie? kiedy?
Nieokre- ślone	ktoś, coś, jakiś, czyjś, gdzieś
Przeczące	nic, nikt, żaden, nigdzie
Zwrotny	się

ZAIMKI OSOBOWE - ODMIANA

Mianownik	ja	ty	my	wy
Dopełniacz	mnie	ciebie	nas	was
Celownik	mnie, mi	tobie, ci	nam	
Biernik	mnie	cie- bie, cię	nas	was
Narzędnik	mną	tobą		
Miejscownik	mnie	tobie	nas	was

Przypa- dek	Rodzaj męski	Rodzaj nijaki	Rodzaj żeński
Mia- ownik	on	ono	ona
Dopeł- niacz	jego, go, niego	jej, niej	
Celow- nik	jemu, mu, nie- mu	jej, niej	
Biernik	jego, go, niego	je, nie	ją, nią
Narzęd- nik	nim		nią
Miej- scow- nik	nim		niej

Przypa- dek	Forma męskoosobowa	Forma niemę- skoosobowa
Mia- ownik	oni	One

Dopeł- niacz	ich, nich	
Celow- nik	im, nim	
Biernik	ich, nich	je, nie
Narzęd- nik	Nimi	
Miej- scownik	Nich	

Plakat 14: Wyrażenie przyimkowe

Kot siedzi na prezencie. Kot siedzi obok prezentu. Kot siedzi w pudełku po prezencie (rozpakowanym).

Przyimki: w, na, o, z, za, do, wśród, bez, pod, przed, nad, obok, dla, między, przez, po, naprzeciwko

przez	+	Biernik kogo? co?	przez park; przez ulicę; przez miasto
-------	---	--------------------------------	--

na- prze- ciw -ko	+	celownik komu? czemu?	naprzeciw / naprzeciwko szkoły
----------------------------	---	------------------------------------	-----------------------------------

Z	+	Dopełniacz kogo? czego?	z domu; z gazety; z pola
Bez			bez domu, baz wody, bez okna
Do			do zamku; do ręki; do nieba
wśród			wśród gości; wśród na- gród; wśród drzew
obok			obok sklepu, obok szafy, obok krzesła
Dla			dla mamy, dla domu, dla dzieci

Za	+	Narzędnik kim? czym?	za telewizorem; za ścianą; za oknem
Pod			pod stołem; pod kanapą; pod łóżkiem
przed			przed kotem; przed bra- mą, przed oknem